

HOE KIJKT U VANUIT UW KENNIS EN EXPERTISE NAAR ROTTERDAM?

Eeva Liukku

is een kind van de stad, maar ze studeerde wel in Amsterdam wijsbegeerte. Ze is hoofdredacteur van het geweldige Vers Beton dat schrijft over politiek, economie en stedelijke ontwikkeling in Rotterdam. Ze schreef een prachtig verhaal waarin ze haar Finse oma verbindt aan de ambitie van het CDA om iedereen te verplichten Nederlands te praten. Oma kwam in 1936 na een bootreis terecht in Rotterdam en kreeg het Nederlands nooit helemaal onder de knie.

Stefan Klingens

is opgeleid als stadsgeograaf. Sinds 2015 werkt hij als adviseur ruimtelijke ordening bij KuiperCompagnons in de Van Nellefabriek in Rotterdam. Samen met Tim de Bruijn en Hernando Arrázola ontwikkelde hij eerder onder de naam Studio B Central een plan voor de herontwikkeling van de Lijnbaan in Rotterdam. De bedoeling was om, met behoud van de bestaande gebouwen, de boel daar te verdichten en te verlevendigen met meer groen én woningbouw. Klingens maakt ook onderdeel uit van RTM XL, de website die voorstander is van grootstedelijke ontwikkelingen in de stad.

Bas van der Pol

is programmaleider van AIR, Architectuur Instituut Rotterdam. Ruim zeven jaar geleden verhuisde hij naar Rotterdam, na er jarenlang alleen in de weekenden gewoond te hebben. Met AIR organiseert hij het 'professionele en publieke gesprek over de ruimtelijke kwaliteit en de ontwikkeling van Rotterdam'. Een van de activiteiten is het jaarlijkse Stadmakerscongres dat als vertrekpunt heeft dat iedereen kan bijdragen aan de ontwikkeling van de stad, niet slechts institutionele partijen. Ofwel: iedereen maakt de stad!

EEVA LIUKKU

'Ik ben een kind van de stad, mijn gevoel voor esthetiek is volledig bepaald door de liefde voor hoogbouw en moderne architectuur. Ik houd van de skyline van Rotterdam, als ik in steden als Delft of Gent rondloop, vind ik de oude gebouwen allemaal best mooi, maar ik heb wel altijd het gevoel alsof ik op vakantie ben, dat je in de Efteling rondloopt in plaats van in een echte stad. Ik vind de Maashaven een prachtig stukje stad: prachtige robuuste, industriële betonnen architectuur; aan het water, met de binnenvaart ervoor en de metro ernaast. Mensen van buiten Rotterdam snappen vaak die schoonheid van de hoogbouw, van de moderne en industriële architectuur niet goed. Ik ben een tijdje stadsgids geweest maar mensen uit de Vinex-wijken van Amersfoort kunnen die stad gewoon niet lezen. Ik mis trouwens de laatste tijd de ambitie van het weer bouwen in de vorm van moderne architectuur; er is iets teveel aandacht voor de func-

tionaliteit van gebouwen, terwijl er wel weer meer ruimte mag zijn voor vernieuwing en experiment.

Het aanbod van winkels in de binnenstad vind ik een beetje tegenvallen, het is veel van hetzelfde hoewel het wel iets beter wordt. Terwijl je in steden als Kopenhagen en Antwerpen veel mode- en designzaken tegenkomt, valt dat aanbod in Rotterdam gewoon nog tegen. Het is ook een simpele economische wet natuurlijk, van vraag en aanbod. Datzelfde geldt voor de hoeveelheid boekhandels; in Amsterdam loop je van het ene naar het andere boekhandeltje, maar dat aanbod valt in Rotterdam ook wat tegen.

Of er genoeg parkeerplaatsen zijn? Dat lijkt me wel toch? Wat wel eens vergeten wordt, is dat mijn generatie bijna niets meer doet met de auto; wij fietsen en we reizen per ov, maar in Rotterdam kan dat beter. De stad is nog niet heel fietsvriendelijk en Rotterdam-Zuid is nog helemaal niet goed bereikbaar met het ov. Bovendien, vind ik, dat er veel te weinig sociale woningbouw is in Rotterdam. Ik geloof in een compacte binnenstad waar ruimte is voor heel veel mensen. Nu wordt er te veel gebouwd voor de middenklasse waardoor je mensen met wat minder geld geen toegang biedt tot de stad. En let op: in steden als Berlijn en Amsterdam zie je dat er alleen nog maar expats en andere rijke mensen in de stad zelf kunnen wonen, in Rotterdam zijn we nog op tijd om dat te voorkomen. De woningmarkt staat nu zo onder druk dat het ook hier steeds minder betaalbaar wordt. Rotterdam moet een heel diverse stad zijn waar iedereen welkom is.'

'De woningmarkt staat nu zo onder druk dat het ook hier steeds minder betaalbaar wordt'

‘Het mooie aan Rotterdam is dat de oude stad, de nieuwe stad en de stad van de toekomst altijd samenkomen. Dat geeft voor mij een bepaalde dynamiek die ik prettig vind. Je waant je in het gedeelte van voor de oorlog nog in het verleden, maar als je iets verder loopt of fietst dan voel je de hoge verwachtingen van de toekomst. Dat gevoel zit voor mij heel erg in het Scheepvaartkwartier, waar pal naast de Erasmusbrug de hoogste woontoren van de EU wordt gebouwd; en tegelijk vind je er de dynamiek van de historische bebouwing rond de Veerhaven. Het Wijnhaveneiland heeft dat ook, waar straks tussen de woontorens door de Witte de With met de Oude Haven worden verbonden. In de binnenstad vind ik het mooi als alle stedelijke functies met elkaar verweven zijn. Dus dat de focus niet alleen ligt op winkelen óf wonen, maar dat er ook gewoon mensen wonen rondom de winkels. In de binnenstad heb je die monocultuur wel een beetje, maar daar omheen zie je wel steeds meer dynamiek ontstaan die goed is voor de stad. Door die mix gaat zo’n stad leven, en maak je juist het verschil in tegenstelling tot die saaie Vinex-wijken buiten de stad.’

‘Juist omdat Rotterdam zo’n geweldige stad is, willen veel mensen

STEFAN KLINGENS

uit de Randstad er wonen en ik vind dat je die mogelijkheid moet bieden. In mijn ogen wordt het nog onvoldoende gefaciliteerd om je in Rotterdam te vestigen. Terwijl je in steden als Den Haag en Utrecht ziet dat er veel aandacht is voor woningbouw, gebeurt dat niet in Rotterdam. Er lijkt toch een soort angst te zijn om duizenden woningen bij te bouwen voor alle lagen van de bevolking, terwijl dat juist zo belangrijk is voor de dynamiek in de stad; iedereen moet een plekje kunnen krijgen. Vanuit de markt ontstaan wel plannen, zoals Feijenoord XL, maar het ontbreekt in mijn ogen aan een brede visie vanuit de gemeente op dit gebied. Rotterdam wil zó graag een wereld-

stad zijn, maar daarin ontbreekt de ambitie, volgens mij. Je ziet aan de toename van het aantal horecavoorzettingen en toeristen dat de stad helemaal klaar is om grote sprongen te maken. Het aantal nieuwbouwwoningen blijft echter achter bij de enorme vraag. In vergelijking met andere steden is Rotterdam uniek, omdat er binnen de Ring nog ruimte zat is om duizenden woningen bij te bouwen!

Datzelfde zie ik met het verbinden van plekken met elkaar wat betreft ov en fietsmogelijkheden. Je bent sneller van Rotterdam Centraal naar Schiphol dan van Rotterdam-Zuid naar Rotterdam Centraal. Rotterdam draait echt helemaal om autobezitters, maar steeds meer stadsbewoners hebben geen auto of maken er heel weinig gebruik van. Er zou dan ook vanuit de gemeente veel meer aandacht aan deelauto’s, fietsvoorzieningen en openbaar vervoer moeten komen. Nu wordt er nog veel te vaak vanuit de auto gedacht, terwijl je als voetganger helemaal niet blij wordt van die brede wegen. Er gebeuren wel kleine dingen, zoals parkeerplaatsen inrichten als terras, maar de gemeente durft geen radicale beslissingen te nemen om de stad veel groener en fietsvriendelijker te maken.’

‘In de binnenstad vind ik het mooi als alle stedelijke functies met elkaar verweven zijn’

‘De grootste opgave van Rotterdam is de kwaliteitsslag van de woonomgeving’

BAS VAN DER POL

‘Ik ben in Rotterdam gaan wonen vanwege de vernieuwende architectuur en daarnaast vind ik het een heel energieke stad die altijd in beweging is. Daarmee bedoel ik dat de stad altijd in ontwikkeling is, dat zie je aan de nieuwe gebouwen, maar ook aan de manier waarop de openbare ruimte is in gericht. Daarin is een enorme kwaliteitsslag gemaakt. Je ziet die beweging ook terug in de diversiteit van de bevolking en dat maakt dat de stad altijd bruist. Ik houd ook van die verschillende sferen, je kunt open water zoeken aan de Maas, maar ook de intimiteit van de stadswijken en die verschillende sferen tref je nergens aan. Het mooie aan Rotterdam is dat de architectuur altijd nauw verbonden is geweest met de belangrijke maatschappelijke opgaven waar de stad voor staat. Juist vanwege die uitdaging bestaat er in Rotterdam een traditie van architectonisch experiment en vernieuwing. Zo is er een logische verbinding tussen het Justus van Effen, het Groothandelsgebouw en meer recent bijvoorbeeld het Waterplein en het station. Dat vind ik heel spannend aan de Rotterdamse architectuur.

De grootste opgave van Rot-

terdam is de kwaliteitsslag van de woonomgeving. De stad heeft veel hoogtepunten, maar in de alledaagse woonomgeving ontbreekt nog wel eens de kwaliteit. Dus de opgave van de stad is dat elke buurt een positieve keuze is om te wonen, dat er geen buurten zijn waar mensen met tegenzin wonen. Het is misschien niet de meest sexy uitdaging, maar wel een heel belangrijke: dat mensen zich op hun gemak voelen. Dan gaat het over ruimtelijke kwaliteit en de architectuur is daar een onderdeel van. Het moet er goed uitzien, de gebruikerswaarde moet goed zijn en uiteindelijk moet het ook duurzaam zijn. Die drie elementen moet je op orde hebben. Het gaat echt niet alleen om de esthetiek maar ook – en ik denk in deze tijd vooral – over thema’s als gezondheid, energietransitie en kansgelijkheid. De architectuur kan een ontwikkelkracht zijn voor deze opgaven. Ik vind trouwens dat hierover veel preciezer gesproken mag worden. Niet alles aan Zuid is zorgelijk en andersom is er op de

Noordoever genoeg werk, je moet in Rotterdam juist heel zorgvuldig op buurt- of zelfs straatniveau kijken. Het is daarom essentieel dat heel veel verschillende mensen mee kunnen denken, elke Rotterdammer kan op zijn of haar manier bijdragen en de stad een beetje “maken”. De grote gebiedsontwikkelingen zijn daarnaast kansrijk als katalysator voor verandering. Feyenoord City kan een voorbeeld zijn van een gezonder Rotterdam, Merwe-Vierhavens voor nieuwe verbindingen tussen wonen en werken.’

Een manier om te verdichten is natuurlijk hoogbouw, maar Rotterdam zou voor gebiedsontwikkelingen ook aan andere manieren van compacte, en goed gemixte, laagbouw kunnen denken. Het zou in zijn algemeenheid goed zijn als de focus ligt op heel goede woonmilieus die uitnodigen tot bewegen en waar gemengd gewerkt en gewoond wordt. Wat mij betreft zou het water daarin een grotere rol moeten spelen, het verbaast me dat er zo weinig woonmilieus aan het water zijn in de stad. Als de stad die elementen, goede woonmilieus en een toegankelijke rivier, bij elkaar weet te brengen de komende jaren dan word ik gelukkig.’